

IN MEMORIAM

OMUL ȘI OPERA

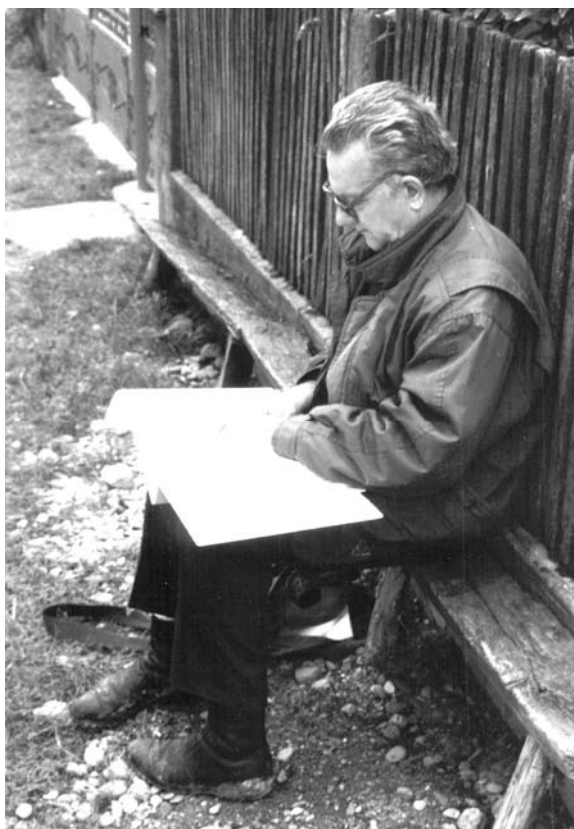
S-a săvârșit dintr-ale vieții colegul meu de birou, Profesorul univ. dr. Nicolae MÉSZÁROS. Mézi - pentru studenți și prieteni... Nici că putea veni o mai cumplită lovitură pentru școala clujeană de geologie!

Opera sa științifică, prin consistență și bogăția de idei, va fi fără îndoială greu de egalat de către cei care îl succed, și aceasta pentru că arareori mi-a fost dat să văd un om cu o atare putere de muncă, izvorâtă din sinceră pasiune pentru științele Pământului.

S-a născut la Cluj, în 1927. Studiile liceale le-a absolvit la fostul liceu unitarian, actual "Báthori István", clădire aflată vis-à-vis cu cea a Universității clujene. Iată, i-a trebuit un singur pas pentru a trece de la liceu la instituția de învățământ superior care avea să îl consacre, a cărei Facultate de Științe Naturale a absolvit-o.

De la absolvire, cariera sa didactică și științifică a fost mai mult decât onorantă: preparator (1950), asistent universitar (1950-1951), aspirant (1951-1954), conferențiar (1954-1976), profesor universitar (1976-1994), profesor universitar consultant (din 1994 până în ultima zi). Cu alte cuvinte, peste o jumătate de veac în slujba învățământului universitar clujean.

Activitatea științifică cuprinde în jur de 300 de lucrări publicate, marea majoritate în reviste de specialitate de prestigiu, din țară și străinătate. Peste 100 de lucrări au fost pozitiv referate în periodice cu bun renume: Zentralblatt, Referativnii Jurnal, INA-Newsletter... Lor li se adaugă 7 cărți editate (la edituri precum cele ale Academiei Române, Științifică și Enciclopedică, Kriterion, Sport-Turism, ale căror cărți de vizită nu se mai cer discutate!), precum și 2 monografii, dar și un număr impresionant (peste 75) de articole de popularizare a științei. A fost cum s-ar

IN MEMORIAM

spune un cercetător care nu s-a închis în turnul de fildeș al castei de breaslă, ci a rămas un spirit deschis, care a comunicat cu publicul larg. Mulți dintre cei care au urmat studiul Geologiei, i-o datorează cu prisosință.

Cercetările sale au vizat probleme de paleontologie și stratigrafie. Astfel, prima monografie publicată (*Fauna de moluște a depozitelor paleogene din nord-vestul Transilvaniei*, Ed. Academiei, 1957) este edificatoare pentru etapa sa de început, ea conținând deja taxoni deosebit de interesanți pentru Depresiunea Transilvaniei. Moluștele au constituit timp de mai mulți ani principala cheie de interpretare a biostratigrafiei formațiunilor paleogene din Transilvania. Începând cu anii '70, activitatea Profesorului s-a polarizat pe studiul nannoplanctonului calcaros, care oferea o mai mare eficiență și finețe în astfel de interpretări. Începute în zona Clujului (e.g. Mészáros et al.: *Limita Eocen-Oligocen în Dealul Hoia din Cluj, stabilită cu ajutorul nannoplanctonului*, Studia UBB, ser. Geol.-Min., fasc. 1, 1973), studiile de acest gen au continuat în numeroase alte regiuni ale țării, cum ar fi cele din zonele Sibiului, Borodului, Sălajului, Maramureșului, iar mai recent din aria pânzelor Severinidelor estice și Perimoldavidelor. În ultimii ani, rod al șirului de analize, a elaborat sinteze regionale, care fără îndoială vor rămâne ca modele de referință încă mulți ani de acum înainte pentru cei care îl vor urma întrale cercetării (e.g.: *Nannoplankton Zones in the Paleogene and Neogene Deposits of the Transylvanian Basin*, IGC Kyoto-Japan, 1992).

Alte domenii au fost abordate prin prisma unor colaborări. Ar fi de menționat aici paleontologia vertebratelor, geochimia, hidrogeologia, tectonica. Paleta de preocupări este extrem de impresionantă prin cuprindere și seriozitatea abordărilor.

La fel de impresionantă este și lista participărilor la manifestările științifice naționale și internaționale, cu mențiunea că cele din urmă ar fi putut fi mai numeroase, dacă potrivnicia vremurilor și mentalităților trecute, nu ar fi fost precum a fost... Amintim așadar congresele și simpozioanele de la New Delhi (1964), Paris (1968), Bratislava (1968), Budapesta (1969, 1993), Moscova (1984), Praga (1991), Kyoto (1992), Copenhaga (1995).

Numeroși dintre specialiștii de astăzi au fost doctoranzii săi, printre ei numărându-mă și eu. Așa cum am mai afirmat-o, am apreciat modul în care a știut să coordoneze, fără a încorseta gândurile tinerilor pe care îi îndruma.

Un om de o asemenea valoare nu a fost ocolit nici de funcții administrative, deși știu din discuțiile pe care le-am avut că nu a fost niciodată înrobit de demonul puterii, funcțiile acestea fiind mai degrabă o cruce grea, pe care un împătimit al meseriei a trebuit să o poarte adeseori. Între 1958-1976, a fost pe rând, șef de catedră, prodecan și decan.

Ce nu a fost Profesorul Mészáros? Nu a fost membru al Academiei Române. Nici măcar corespondent. Nemuritorii, nu au găsit un loc și pentru Domnia sa... Comentariile sunt de prisos, iar istoria - ea, măcar !-, va judeca.

S-a săvârșit dintr-ale vieții colegul meu de birou, Profesorul univ. dr. Nicolae MÉSZÁROS...Pe masa sa de lucru, am găsit la întoarcerea mea de la Congresul Mondial de Geologie de la Rio de Janeiro, manuscrisul neterminat al unei cărți pe care intenționez să o scrie împreună. Profesore, îți promit să o duc până la capăt! Dar să mai știi că ai lăsat mult prea devreme un gol imens în birou, la fel ca și la mine în suflet...

Conf. dr. Vlad CODREA

UN PEDAGOG DE EXCEPȚIE

În luna august a acestui an, profesorul Nicolae Mészáros a dispărut brusc și neașteptat dintre noi. O amenințare veche, de care părea să fi uitat, l-a surprins într-o perioadă a vieții când, pentru noi toți, părea că o lungă cale i se așterne încă în față. De un optimism molipsitor, o vervă inegalabilă și o superbă dorință de a-și împlini viața creativă, profesorul ni se părea la începutul unui nou drum. Și totuși...

Dispariția unui om, a unui coleg, mai ales dacă el ți-a fost, ție și atâtor altora, dascăl, îndeamnă la reflexie. Minte și sufletul sunt inundate de sentimente și stări de spirit, adesea contradictorii. Ești copleșit mai întâi de regrete. Nu numai regretul că un om, un coleg, un dascăl a dispărut, dar și regretul de a nu fi fost întotdeauna suficient de atent, suficient de răbdător, suficient de receptiv față de cel pe care, în timp, l-ai admirat, l-ai regăsit, l-ai însoțit și, în mod inevitabil, față de care la un moment dat te-ai îndepărtat pentru a-ți urma propria cale. Ești asaltat apoi de dorința de a spune toate acele cuvinte calde și gânduri bune, care, dând la o parte orice umbră de îndoială, îți vin deodată în minte și pe care, vai, ce regretabil, atât de rar ne învrednicim a le spune omului cât timp mai e încă între noi. Și iată, a sosit ceasul...

L-am cunoscut pe profesorul Mészáros... înainte de a-l cunoaște. Elev în liceu, decis să mă îndrept spre o profesie care mi se contura atunci doar la nivelul "visărilor cu ochii deschiși", am întâlnit o carte, și numele autorului mi-a rămas întipărit în memorie asemeni lumilor străvechi despre care povestea. Nu mult după aceea l-am regăsit, în carne și oase, într-un dialog "fierbinte", el de pe socul examenatorului, eu dintre aburii emoției candidatului, la examenul de admitere. Dar, de cunoscut cu adevărat, l-am cunoscut abia în cel de-al treilea an de studii, odată cu disciplina de stratigrafie. Și atunci am avut revelația Pedagogului. Pentru că, dincolo de orice, profesorul Mészáros a fost un mare pedagog. Știm cu toții că un profesor universitar este o îmbinare, uneori mai mult, alteori mai puțin fericită, între un cercetător științific și un dascăl. Mi-am putut da seama, de-a lungul a peste 25 de ani, că, deși onești, pricepuți, reprezentând adesea certe valori științifice, puțini profesori universitari au har pedagogic. Ori, asta era, cred eu, trăsătura esențială a profesorului Mészáros. Poate l-a dobândit în parte și prin învățare, dar nu mă îndoiesc că în cea mai mare parte era un dar de la natură. La cursul de stratigrafie nu se striga niciodată catalogul, sala era întotdeauna plină, urechile ciulite, iar mintea și sufletul deschise. Devenirea istorică a Pământului, din cele mai vechi timpuri și până azi, este prin ea însăși o poveste fascinantă. Modul în care o povestea profesorul Mészáros era însă inegalabil: pasiune, imaginație, claritate, tumult, rigoare, fascinație. O gestică inimitabilă însoțea discursul iar noțiunile, lipite de gesturi, se imprimau în memorie. Care alta este oare menirea unui dascăl, dacă nu aceea de a trezi în sufletul studiosului interes și, mai ales, pasiune pentru ceea ce studiază! Puțini au fost, cred, acei studenți geologi care, trecând prin farmecul unui curs de stratigrafie al profesorului Mészáros, să nu-și fi dorit să fie, măcar pentru o clipă, stratigraf. Trebuie să recunosc că pe mine m-a cucerit, pecetluindu-mi pe veci o pasiune al cărei drum în viitor nu-l întrezăream la acea vreme decât ca o uriașă umbră a speranței.

Ca orice unoversitar de marcă, profesorul Mészáros a fost un excelent

IN MEMORIAM

cercetător, deschizător de drumuri pentru unele direcții ale biostratigrafiei românești, și creator de școală. Pentru mine însă, ca și pentru covârșitoarea majoritate a celor care i-au audiat cursurile timp de peste 40 de ani, rămâne Dascălul hărăzit cu geniu pedagogic, inegalabil, fermecător.

Îi vom purta în veci o vie amintire.

Prof. dr. Ioan BUCUR

INIȚIATOR DE ȘCOALĂ

La 22 august 2000, se stingea din viață prof.dr. Nicolae Mészáros, personalitate deosebită a Universității Clujene și a științei geologice din România.

În cele aproape cinci decenii de slujire a Almei Mater Napocensis, a depus o prodigioasă activitate didactică și de cercetare, asupra căreia este dificil să te apleci fără riscul unor omisiuni, idealizări sau retractări. Din acest motiv nu voi sublinia decât o parte, la care am fost onorat să mă număr printre colaboratorii Domniei sale.

Fire iscoditoare, doritor de nou în domeniul predilect al său, Terțiarul din Bazinul Transilvaniei, din 1972 introduce în cercetarea universitară clujeană studiul nannoplanctonului calcaros, domeniu care și în țările dezvoltate era utilizat de 10-15 ani. Astfel, în colaborare cu dl. Carol Lebenzon și subsemnatul, elaborează prima lucrare cu această temă: Limita Eocen-Oligocen în dealul Hoia, stabilită cu ajutorul nannoplanctonului. Acesteia i-au urmat altele, unele fiind rezultatul cercetărilor pe bază de contract cu întreprinderi cu profil geologic și minier. Rodul celor aproape două decenii de cercetare în domeniul nannoplanctonului l-a constituit apariția în 1991 a cursului de NANNOPLANCTON, la a cărui elaborare am avut onoarea să particip alături de d-na Elisabeta Strusievicz.

Deschiderea de după 1990, i-a permis să participe și să fie apreciat la numeroase reuniuni științifice internaționale, cum au fost cele de la Kyoto, Bratislava sau Salamanca. Această apreciere a fost materializată și de acceptarea Domniei sale în calitate de colaborator al firmei "Shell", care a efectuat lucrări de explorare pentru hidrocarburi în Transilvania.

Din păcate, stingerea sa din viață, nu i-a permis să finalizeze prin publicare rezultatele obținute și nici să ofere tineretului studios un nou curs de nannoplancton la care lucra.

Ca Om, a fost un suflet sensibil, deschis dialogului în varii domenii geologice sau de suflet omenesc, sprijinind fără nici o rețineră pe cei ce se apropiau cu respect și loialitate de Domnia sa.

Regretul colegilor la trecerea prof.dr. Nicolae Mészáros la cele veșnice, nu este un regret de circumstanță ci o durere sincer exprimată la un asemenea trist eveniment.

Șef lucrări Constantin IANOLIU

BUCURIA UNOR DESCOPERIRI

La numai doi ani de la numirea mea ca preparator la Catedra de Geologie-Paleontologie – într-o superbă toamnă a anului 1966 – aveam să pornesc împreună cu, atunci, tânărul conf. univ. Nicolae MÉSZÁROS, în căutarea de zăcăminte paleobotanice cantonate la nivelul Paleogenului din împrejurimile Clujului. Știa ca nimeni altul orice afloriment important în Eocenul și Oligocenul din această parte de țară.

Depozitele eocene, în pofida unor căutări asidue, s-au dovedit zgârcite, neoferindu-ne ceva de luat în seamă. În schimb, după multe zile de căutare, Stratele de Mera, de pe cuprinsul aceleiași localități, ne-au oferit mai multe zeci de amprente foliare. Cum aceste vestigii erau menționate în premieră pentru Oligocenul inferior din zonă, am decis ca împreună să recuperăm tot ce se putea în legătură cu acest afloriment paleobotanic. Așa am ajuns ca în septembrie – octombrie 1966, folosindu-ne de motocicleta dumnealui – un IJ rusesc pe care-l alinta „Ivan“ – să străbatem adeseori drumul Cluj- Mera. Am cunoscut atunci ceva din dăruirea acestui om pentru meseria de geolog, rămânând întipărit în mine entuziasmul și elanul tineresc cu care pornea cotidian în căutare noului. Același interes l-a manifestat în decursul săptămânilor care au urmat determinărilor acestor urme foliare. O altă tresărire de bucurie a avut-o când, în fine, lucrarea a văzut lumina tiparului într-o publicație de prestigiu.¹

Șirul colaborărilor cu profesorul MÉSZÁROS s-a prelungit de-a lungul anilor și ei n-au fost puțini (1965-2000). Fie că era vorba de o carte scrisă împreună² sau de un studiu de paleontologie-stratigrafie³ totdeauna am avut în dumnealui un coleg apropiat, competent, care a știut să se bucure de rezultatele muncii comune.

Acestea sunt câteva motivații care mă fac să am nostalgia anilor de cândva, atunci când o colaborare științifică s-a dovedit a fi fost rodnică pentru amândoi...

Prof. dr. Iustinian PETRESCU

¹ Mészáros N., Petrescu I. 1967: *Pflanzenreste von der Basis unteroligozäner Sandsteinschichten von Mera* (Rumänien), *Geologie*, 16, 4, 457-469, Berlin.

² Mészáros N., Petrescu I. 1969: *Lumi dispărute*, Edit. Enciclopedică București.
Mészáros N., Petrescu I. 1976: *Coloși printre viețuitoarele străvechi*, Edit. Științifică și Enciclopedică, București.

Mészáros N., Petrescu I. 1979: *Az őslények megmagyarázzák a kontinensek fejlődését* (I. magh. Fosilele descifrează istoria continentelor), Edit. Științifică și Enciclopedică, București.

³ Petrescu I., Mészáros N., Suraru N. 1989: *General approach to the Curtuiuş Beds, The Oligocene from the Transylvanian Basin*, 87-104, Cluj Napoca.